

6. Kikinezhdі O. M., Zhyrska Halyna Ya., Chip R. S., Vasylykevych Y. Z., Hovorun T. V. Psychology of the Gender-Equitable Environment: Research of Problems. *Journal of Intellectual Disability - Diagnosis and Treatment*, 2020. No. 8. P. 538–547. URL : <https://www.scopus.com/sourceid/21100784273>

Ольга РАДЧЕНКО

*кандидат педагогічних наук, Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна*

Віта БАРАН

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Тернопільський
національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

**УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ УПРОВАДЖЕННЯМ
ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ
ПРОЦЕС ЗЗСО**

Стрімкий розвиток інноваційних технологій зумовлює низку освітніх реформ, адже формування нового суспільства можливе лише за масштабних інвестицій в освіту і врахування нею вимог часу. Інноваційний розвиток освітньої сфери забезпечується шляхом оновлення змісту й організації освітнього процесу в ЗЗСО відповідно до сучасних вимог. Це обумовлює необхідність підвищення ефективності управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес закладу загальної середньої освіти.

Питання управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО розглядалися сучасними вченими аспектно. Відмітимо, насамперед, дослідження таких науковців, як О. Боднар, Л. Ващенко, С. Волошина, М. Гладко, Л. Гнатюк, Л. Даниленко, Я. Заворотна, В. Крижко, Г. Максимчук, С. Немченко, Н. Островерхова та ін. Однак цілісно управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО вивчене недостатньо, що позначається на практичному вирішенні відповідних психолого-педагогічних та управлінських проблем.

Мета статті – теоретично обґрунтувати умови ефективності управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес закладу загальної середньої освіти.

Упровадження інноваційних педагогічних технологій в освітній процес закладу ЗЗСО передбачає пошук сучасних концепцій, принципів та підходів; внесення змін до змісту, форм, методів навчання здобувачів освіти, а також ефективне управління освітнім процесом. При цьому, управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО вимагає дотримання певних умов, які забезпечують ефективність цього процесу.

Вченими виділяються принципи інноваційного управління [5, с. 132]:

- принцип випередження. Допомогає керівнику «бачити майбутнє» та визначати шляхи розвитку закладу освіти;
- принцип самовідтворення (саморегуляції) управління. Визначає здатність процесу до саморегуляції. Більш високий рівень сприяє простому та якісному процесу управління;
- принцип взаємозалежності освітнього середовища та інновацій в управлінні. Суб'єкти освітнього процесу отримують свободу дій, мають ресурс для маневру, не скуті адміністративною регламентацією;
- принцип варіативності та альтернативності. Альтернативність та поліваріантність розширюють горизонт інноваційного управління, інновації змінюють освітній ландшафт;
- принцип модельованості. Передбачає застосування точних методів управління з використанням ІКТ.

Вважаємо, що управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО не може бути здійснено інакше, як через освоєння відповідних нововведень, через інноваційний процес. З метою ефективного управління цим процесом, необхідно осмислити його суб'єктну та рівневу структуру. Так, суб'єктна структура включає інноваційну діяльність усіх суб'єктів закладу освіти: директора та заступників, методистів, консультантів, вчителів, здобувачів освіти і їхніх батьків, засновників, спонсорів, експертів та

ін. Рівнева структура інноваційної діяльності відображає взаємопов'язану інноваційну діяльність її суб'єктів на державному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях [3]. Очевидно, що впровадження інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО підпорядковується впливу інноваційної діяльності більш високих рівнів. Щоб цей вплив був позитивний, потрібна спеціальна діяльність адміністрації ЗЗСО.

Хочемо звернути увагу, що роль директора дуже часто є визначальною у питанні упровадження інноваційних педагогічних технологій в освітній процес закладу освіти. Зокрема, насамперед, сам керівник має володіти засадами педагогічної інноватики, що дасть йому можливість підвищити не лише результативність та якість власної управлінської діяльності, але й привести заклад освіти до більш ефективного функціонування, спрямувати на стабільний розвиток.

Державною службою якості освіти зазначається, що «як директор налаштує управлінські процеси, безпосередньо впливає на якість освіти у школі, яку він очолює» [6].

Мотивувати вчителів, працювати над їхнім професійним розвитком та вдосконаленням роботи, покращувати освітнє середовище, взаємодіяти із засновником щодо розвитку матеріально-технічної бази, формувати прозору систему оцінювання результатів навчання учнів, облаштовувати дружнє до дітей шкільне життя – не вичерпний перелік завдань та відповідальностей директора [там же].

Розкриття означеного питання ґрунтується на розумінні стадій процесу управління освітою. Авторський колектив, що досліджує проблеми управління закладом освіти зазначає, що «процес управління освітою складається з таких стадій: визначення мети, прогнозування (моделювання), планування; організація, регулювання управлінських впливів, аналіз, контроль. Він характеризує діяльність органів і працівників управління з трьох сторін: змістовної (що робиться?); організаційної (ким, коли і в якому порядку?); технологічної (як робиться?)» [5, с. 22].

Тимошко Г. зауважує, що важливу роль в управлінні інноваційними процесами в навчальних закладах відіграє технологічний аспект. Аналіз наявного наукового доробку переконує, що управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес закладу ЗЗСО доцільно здійснювати з урахуванням етапів, що являють собою послідовність управлінських дій: діагностика готовності колективу; прогнозування і проектування змін; створення умов для інноваційної діяльності; упровадження; діагностика результатів [4, с. 134-135]. Розглянемо кожен з етапів більш детально.

Перший етап включає *діагностику готовності педагогічного колективу й адміністрації закладу ЗЗСО* до упровадження інноваційних педагогічних технологій в освітній процес, а «основним змістом управлінської діяльності визначено аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища закладу освіти, діагностику можливостей педагогічної системи та визначення потреб у ресурсах» [там же, с. 134]. Важливим є й запровадження моніторингу готовності педагогічного колективу ЗЗСО до інноваційної діяльності, коли основним критерієм є готовність їх до інноваційних змін.

Другий етап управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО передбачає *прогнозування й проектування змін в закладі освіти*, що включає вибір стратегій змін, формування системи показників, вибір критеріїв оцінювання, програмування заходів управління інноваціями та їх упровадженням. Пріоритетними на цьому етапі виступають стратегічно-цільові й організаційно-управлінські функції.

Третій етап управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО передбачає *створення умов для інноваційної діяльності*. Необхідним є створення нормативного, управлінського, а також соціально-психологічного забезпечення педагогічних інновацій. Серед важливих функцій визначено управлінські і соціокультурні, що створюють сприятливу інноваційну атмосферу в закладі освіти. Ефективність забезпечується узгодженням дій та цілей закладу освіти з діями та цілями педагогічного колективу, розвиненими комунікаціями та адаптивністю організаційних структур

ЗЗСО. При цьому, провідним стає особистісно зорієнтований підхід до управління педагогічним колективом.

Четвертий етап включає процеси *управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО*, що передбачає поетапне регулювання інноваційних процесів, координацію інновацій і розвиток інноваційного простору закладу освіти. Основними функціями окреслено регулювання та координацію, мотивацію та керівництво. При цьому ефективність визначається ефективним лідерством керівника закладу освіти, високим рівнем самоосвіти учасників педагогічного процесу та постійною зовнішньою чи внутрішньою стимуляцією інноваційної діяльності ЗЗСО.

Основу п'ятого етапу складає *діагностика результатів управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО*. Тобто перевірка відповідності між отриманими і запланованими результатами, а також на скільки вони узгоджуються із цілями закладу освіти.

Усі етапи управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО характеризують необхідність ефективних управлінських дій та підвищення їх ефективності.

У цьому контексті актуальними вважаємо дослідження Іванова Є. , який доводить, що використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні ЗЗСО підвищить загальну ефективність як на етапі організації та планування діяльності, так і на етапі діагностики [2].

Істотною перешкодою в управлінні упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО може виступити опір деяких членів педагогічного колективу. Основними шляхами усунення адміністрацією опору педагогів щодо упровадження інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО є:

- освіта й консультування педагогічних працівників;
- залучення їх до участі в розробці планів упровадження інновацій;
- своєчасна допомога педагогам щодо упровадження інновацій;
- переговори з педагогічним колективом та укладання відповідних угод;

- спонукання, переконання членів педагогічного колективу;
- власний приклад інноваційної діяльності з боку адміністрації ЗЗСО [1].

Отже, управління упровадженням інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗЗСО реалізується як цілісна структура (рівнева та суб'єктна), яка передбачає етапи та підпорядковується принципам. Лише за умови реалізації усіх компонентів системи, які виступають засобом організації, підтримки, стимулювання, управління, рефлексії інноваційної діяльності з боку адміністрації й педагогічного колективу відкриваються нові можливості як для розвитку закладу освіти, так і для професійної самореалізації усіх суб'єктів освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волошина С.В. Упровадження інноваційних процесів у загальноосвітній школі. *Завучу. Усе для роботи*. 2015. №7–8. С. 145–148.
2. Іванов Є. В. Інформаційно-комунікаційні технології в контексті демократизації управління освітніми закладами. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Випуск 70'2019. С. 110-113. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/27846/Ivanov.pdf?sequence=1> (дата звернення: 30.09.2023)
3. Островерхова Н. М. Парадигми управління авторськими закладами освіти. Київ : Глобус, 2016. 267 с.
4. Тимошко Г.М. До проблеми управління інноваційними процесами в загальноосвітніх навчальних закладах. *Вісник Черкаського університету: Серія «Педагогічні науки»*. 2017. № 11. С. 131-138. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/1910/1993> (дата звернення: 30.09.2023)
5. Управління закладом освіти : підручник / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, О. С. Боднар та ін. Бердянськ : БДПУ, 2022. 506 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/34103/1/Управління%20закладом%20освіти_блок_2_022_друк%20%281%29.pdf (дата звернення: 25.09.2023)
6. Як розробити стратегію розвитку школи. Державна служба якості

освіти України. 05 квітня 2021 рік. URL: <https://sqe.gov.ua/yak-rozrobiti-strategiyu-rozvitku-shkol/> (дата звернення: 29.09.2023)

Любомира ІЛІЧУК

кандидат педагогічних наук, доцент, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна

УПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ІНДИКАТОР ЇЇ ЯКОСТІ

Сьогодні якість освіти розглядається як один із ключових індикаторів якості життя, соціального й культурного благополуччя суспільства та економічного зростання. Якість освіти пов'язується з розвитком інновацій, коли інтенсивний розвиток суспільного інтелекту й освітньої системи є важливими факторами прогресу людства. За цих умов інформація стає найціннішим ресурсом, а якість освіти – ключовим аргументом для досягнення високого рівня життєвої і професійної компетентності особистості, який задовольняє потреби особистісного розвитку, а також запити держави й суспільства в соціально активних громадянах і висококваліфікованих фахівцях. У багатьох країнах світу якість освіти визначається як національний пріоритет і важлива передумова національної безпеки. І це не випадково, адже освіта і наука, впливаючи на всі сфери суспільного життя, є універсальними чинниками модернізації держави, включаючи технологічний, військовий, екологічний та аксіологічний аспекти безпеки. Важливо підкреслити, що якість освіти являє собою складну модель соціальних норм і вимог до особистості, освітнього середовища, в якому здійснюється її розвиток, й освітньої системи, яка їх реалізує на всіх етапах навчання. Відтак оцінка якості освіти здійснюється з огляду на суспільний ідеал освіченості людини, результати навчальної діяльності та ефективність функціонування освітньої системи [2, с. 10].

Одним із пріоритетних напрямів освітньої політики є розвиток і модернізація системи вищої освіти, важливим індикатором якості якої є упровадження освітніх інновацій. Інноваційні технології у вищій освіті